

Spor Yapan ve Yapmayan Lise Öğrencilerinin Özyeterlilik Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi (Kars İli Örneği) *

Ali ARAS¹, Ergün YURDADÖN²

1-T. C. Milli Eğitim Bakanlığı

2-Iğdır Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi

Öz: Bu araştırma spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin öz yeterlilik düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmaya Kars ilinde bulunan 4 farklı lise türünden okul sporlarında spor yapan 188 ve 222 spor yapmayan toplamda 410 öğrenci araştırmaya katılmıştır. Bu çalışmada verilerin toplanması amacıyla, özgün formu 23 maddeden oluşan, Sherer ve arkadaşları (1982) tarafından geliştirilen, Yıldırım ve İlhan (2010) tarafından Türk toplumuna uyarlaması yapılan genel öz yeterlik ölçeği kullanılmıştır. IBM SPSS 25.0 programı kullanılarak verilerin analizinin yapıldığı bu çalışmada frekans, yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma, Cronbach alpha gibi hesaplamalar yapılmıştır. Katılımcıların kişilik özellikleri üçten az olduğu durumlarda Bağımsız Örneklem t testi, üç ve daha fazla olduğu durumlarda Tek Yönlü Anova analizi ve farkların hesaplanmasında Bonferonni analizi uygulanmıştır. Verilerin normal dağılımdan gelip gelmediği basıklık çarpıklık katsayılarına bakılarak karar verilmiş ve bu değerlerin +2, -2 arasında olduğu ve verilerin normal dağılıma uygun olduğu görülmüştür (George & Mallery, 2003). Uygulanan analizlerde %95 güven aralığı referans alınmıştır. Katılımcıların öz yeterlilik düzeyleri ile sınıf düzeyi değişkeni arasında yapılan analiz sonucunda yılmama boyutu ve ölçek toplam puanında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu, katılımcıların öz yeterlilik düzeyleri ile lise türü karşılaştırmasında sürdürme çabası- ısrar boyutunda anlamlı farklılık olduğu, Katılımcıların öz yeterlilik düzeyleri ile cinsiyet, spor yapma durumu, ailede başka spor yapan olma durumu değişkelerinde ölçek toplam puanı ve tüm alt boyutlarında anlamlı farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır. Araştırmanın sonucunda katılımcıların öz yeterlilik düzeylerinin yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Spor, Öz Yeterlik, Lise, Öğrenci.

An Investigation of the Self-Efficacy Levels of High School Students Who Do and Do Not Participate in Sports in Terms of Various Variables: A Case Study from Kars Province

*Bu makale yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Atıf: Aras, A., & Yurdadön, E. (2025). Spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin özyeterlilik düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi (Kars ili örneği). Fair Play Dergisi, 2(1), 25–33.

Geliş/Received: 22.11.2025

Kabul/Accepted: 30.12.2025

Yayın/Published: 31.12.2025

Abstract: This study was conducted to investigate the self-efficacy levels of high school students who participate in sports and those who do not, in terms of various variables. The research involved a total of 410 students from 4 different types of high schools in Kars province, with 188 students who participate in school sports and 222 students who do not. In this study, a 23-item self-report scale, developed by Sherer et al. (1982) and adapted for Turkish society by Yıldırım and İlhan (2010), was used to collect data. The data were analyzed using the IBM SPSS 25.0 program, with statistical calculations such as frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, and Cronbach's alpha. When the personality characteristics of the participants were fewer than three, the Independent Samples t-test was applied; when there were three or more characteristics, One-Way ANOVA analysis was used, and the Bonferroni test was applied to calculate the differences. The normality of the data was checked using the skewness and kurtosis coefficients, and it was determined that the values were between +2 and -2, indicating that the data were normally distributed (George & Mallery, 2003). A 95% confidence interval was used as the reference for the analyses. As a result of the analysis conducted between the participants' self-efficacy levels and grade level, statistically significant differences were found in the "persistence" dimension and the total score of the scale. In the comparison of self-efficacy levels by high school type, a significant difference was found in the "effort-persistence" dimension. However, no significant differences were found in the total scale score or its sub-dimensions based on gender, participation in sports, or whether someone in the family also participates in sports. The results of the study revealed that the participants had high self-efficacy levels.

Keywords: Sports, Self-Efficacy, High School, Student.

Giriş

Spor bireyi bedensel, fiziksel ve ruhsal gelişimini destekleyen ve birçok olumlu özellik kazanmasına destek sunan bir unsurdur. Spor kişinin ihtiyaçlarını gideren birlikte hareket edebilmeye olanak sağlayan, sosyalleşmeyi sağlayan, rekabet duygusunu geliştiren, belirli kurallara sahip fiziksel aktiviteler olarak karşımıza çıkmaktadır (Heper vd., 2012).

Sporun tüm yaş gruplarına faydası olduğu gibi fiziksel ve ruhsal gelişimin hızlı olduğu özellikle ergenlik döneminde faydası yadsınama bir gerçekliktir. Bu dönemde sporla birlikte bireyde bulunan enerjinin olumlu alanlara yönltilmesiyle zararlı alışkanlıkların önüne geçilmesi, disiplin duygularının gelişimi, planlı ve programlı olma, öz yeterlilik gibi olumlu özellikler kazanabilmektedir (Eyüboğlu, 2012).

Öz yeterlilik, kişinin iş veya hobiler gibi belirli bir eylemi gerçekleştirirken hissettiği güven ve belirli bir eylemi düzgün bir şekilde gerçekleştirebileceğine veya belirli bir hedefe ulaşabileceğine olan inanç olarak tanımlanır (Jang, 2017). Öz yeterlilik kavramı Bandura'nın sosyal öğrenme teorisinde öne çıkardığı ve bu teorisin merkezini oluşturan bir kavramdır. Bandura'ya göre öz yeterlilik, kişinin kendi yeteneklerine olan inancı veya beceriler ve koşullar açısından belirli bir durumla başa çıkma yeteneğinin bir tür beklentisi veya değerlendirmesi olarak anlaşılabılır (Bandura, 1997). Başka bir tanımda ise Bandura öz yeterliği bir bireyin kendi yetenekleri hakkındaki yargıları olarak tanımlamıştır ve bu yargılara dayanarak, bireyler eylemlerini istenilen performansı elde etmelerini sağlayacak şekilde düzenler ve yürütürler (Bandura, 1987). Öz yeterlik ayrıca fiziksel aktiviteye katılımı ilişkili olarak da analiz edilmiş olup, bu uygulamanın kurulması ve sürdürülmesinde özel bir öneme sahiptir (Hamilton vd., 2017). Öz yeterliliğin faydaları arasında hedef belirleme, iş performansında, akademik başarı gibi bir çok olumlu rolü vardır (Wolf vd., 2018; Hwang vd., 2016; Tan ve Chou, 2018).

Yüksek öz-yeterliğe sahip kişiler, yüksek zorluk düzeyinde karşılaştıkları durumlarda daha verimli ve rahat olabilmektedir. Düşük öz-yeterliğe sahip bireyler ise zorlu durumlarda yapılacak işin daha zorlu olduğu inancına sahiptir. Bunun sonucunda ise kaygı ve stres düzeyi artarken problem çözme durumu da zorlaşmaktadır (Üredi ve Üredi, 2006). Öz yeterlik ya da bir başka anlamı ile kendine yeterlik, bir problem durumu ile karşılaşıldığında bu problemi çözebilmek ya da bir görevi yerine getirebilmek için gereken becerileri yönetmek, uygulamak düzenlemek, sıraya almak ve sonucunu hesaplamaya olan kendine güven duygusu olarak karşımıza çıkabilmektedir. Bunun sonucunda kişilerin başarı algılama seviyelerini de çok güçlü bir şekilde etkilenmektedir (Canpolat, ve Çetinkalp, 2011). Öz güven düzeyini yükseltmede sportif faaliyetleri ön plana çıkarmaktır. Sporla birlikte bireylerin öz güven düzeyleri de artmaktadır. Yüksek öz yeterliğe sahip öğrencilerin zorluklar karşısında hemen pes etmedikleri ve öğrenme stratejilerini daha iyi kullandıkları bilinmektedir. Buradan yola çıkarak araştırmamızda spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin öz yeterlilik düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Araştırmanın bu kısmında araştırmanın modeli, örnekleme, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizinde kullanılan istatistiki teknikler hakkında bilgi verilmektedir.

Araştırmanın Modeli

“Genel Öz Yeterlik Ölçeği” kullanılarak spor yapan ve spor yapmayan ortaöğretim öğrencilerinin öz yeterlik becerilerinin farklı değişkenlere göre incelenmesi amacı ile yapılmıştır. Bu çalışma tarama modeli nicel bir çalışmadır.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırma kapsamında, Kars ili merkezinde yer alan Kars Fen Lisesi, Hasan Harakani Anadolu Lisesi, Gazi Kars Anadolu Lisesi, Selahaddin Eyyubi Anadolu İmam Hatip Lisesi ve Gazi Ahmet Muhtar Paşa Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nden 410 öğrenciden oluşmaktadır. Örneklem seçiminde seçkisiz örnekleme yöntemlerinden olan basit seçkisiz örnekleme yöntemi ile oluşturulmuştur.

Veri Toplama Teknikleri

Bu çalışmada verilerin toplanması iki kısımdan oluşmaktadır. İlk kısımda araştırmacının geliştirmiş olduğu kişisel bilgiler, ikinci kısımda ise Sherer ve arkadaşları (1982) tarafından geliştirilen Türkçe uyarlamasını Yıldırım ve İlhan'ın (2010) yaptığı Genel Öz Yeterlik ölçeği kullanılmıştır.

Kişisel Bilgiler

Araştırmacı tarafından hazırlanan 10 maddelik demografik bilgi çizelgesinde cinsiyet, sınıf düzeyi, lise türü, kardeş sayısı, aile gelir düzeyi, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, spor yapma durumu, ailede başka spor yapan kimse olma durumu ve spor branşı bilgilerini ölçen sorular kullanılmıştır.

Genel Öz Yeterlik Ölçeği

Sherer ve arkadaşları (1982) tarafından geliştirilen Türkçe uyarlamasını Yıldırım ve İlhan'ın (2010) yaptığı Genel Öz Yeterlik ölçeği 17 madde ve 3 alt faktörden oluşmaktadır. Ölçek 1-Başlama (9 madde), 2-Yılmama (5 madde) ve 3-Sürdürme Çabası-İsrar (3 madde) boyutlarından oluşmaktadır. Ölçekte bulunan 2, 4, 5, 6, 7, 10, 11,12, 14, 16 ve 17 maddeler ters puanlanmaktadır. 1- Tamamen Katılıyorum, 5-Kesinlikle Katılmıyorum (5) şeklinde 5'li derecelendirmeye sahip ölçekten en düşük 1, en yüksek 85 puan alınmaktadır. Ölçeğin Türkçe uyarlanmasında Cronbach alpha katsayısı 0,80 olarak hesaplanmıştır. Bu çalışmada ölçeğin Cronbach alpha katsayısı 0,86 olduğu tespit edilmiştir.

Verilerin Analizi

IBM SPSS 25.0 programı kullanılarak verilerin analizi yapıldığı bu çalışmada frekans, yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma, Cronbach alpha gibi hesaplamalar yapılmıştır. Katılımcıların kişilik özellikleri üçten az olduğu durumlarda Bağımsız Örneklem t testi, üç ve daha fazla olduğu durumlarda Tek Yönlü Anova analizi ve Farkların hesaplanmasında Bonferonni analizi uygulanmıştır. Verilerin normal dağılımdan gelip gelmediği basıklık çarpıklık katsayılarına bakılarak karar verilmiş ve bu değerlerin +2, -2 arasında olduğu ve verilerin normal dağılıma uygun olduğu görülmüştür (George and Mallery, 2003). Uygulanan analizlerde %95 güven aralığı referans alınmıştır.

Bulgular

Tablo 1. Demografik Değişkenler

Değişkenler		f	%
Cinsiyet	Kadın	214	52,2
	Erkek	196	47,8
Sınıf Düzeyi	9. sınıf	70	17,1
	10. sınıf	38	9,3
	11. sınıf	129	31,5
	12.sınıf	173	42,2
Lise Türü	Fen Lisesi	81	19,8
	Anadolu Lisesi	166	40,5
	İmam Hatip Lisesi	93	22,7
	Meslek Lisesi	70	17,1

Spor	Yapma	Evet	188	45,9
Durumu		Hayır	222	54,1
		Toplam	410	100

Tablo 1’de en yüksek kategorik değişken oranları cinsiyet değişkeninde kadın öğrenciler (%52,2), sınıf düzeyi değişkeninde 11. Sınıf öğrencileri (%31,5), lise türü değişkeninde Anadolu Lisesi öğrencileri (%40,5), spor yapma durumu değişkeninde spor yapmayan öğrencilerden oluşmaktadır. (%54,1).

Tablo 2. Ölçeklere ilişkin tanımlayıcı değerler

Değişkenler	$\bar{x}$	Ss	Basıklık	Çarpıklık
Başlama	31,72	7,21	-,522	-,015
Yılmama	17,49	4,29	-,476	-,111
Sürdürme	10,04	2,53	-,323	-,115
Öz yeterlilik	59,27	11,89	-,439	,256

Tablo 2’de katılımcıların başlama boyutu puanlarının yüksek düzeyde olduğu ($\bar{x}$ =31,72), yılmama boyutu puanlarının yüksek düzeyde olduğu ($\bar{x}$ =17,49), sürdürme boyutu puanlarının yüksek düzeyde olduğu ($\bar{x}$ =10,04), öz yeterlilik toplam puanının ise yüksek düzeyde olduğu görülmektedir ($\bar{x}$ =59,27).

Tablo 3. Öz yeterlilik ile cinsiyet değişkeninin karşılaştırılması.

Boyutlar	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS	t	p
Başlama	Kadın	214	31,16	6,82	-1,648	,100
	Erkek	196	32,34	7,59		
Yılmama	Kadın	214	17,50	3,84	,024	,981
	Erkek	196	17,48	4,75		
Sürdürme Çabası-Israr	Kadın	214	10,10	2,17	,446	,656
	Erkek	196	9,98	2,87		
Öz yeterlilik	Kadın	214	58,77	10,87	-,887	,376
	Erkek	196	59,82	12,91		

$p < 0,05^*$

Tablo 3’te lise öğrencilerin öz yeterlilik test sonuç ortalamalarının cinsiyete göre değişkenlik gösterip göstermediğine yönelik yapılan independent samples T testi sonuçlarında erkek ve kız katılımcılar arasında hem ölçek toplam puanında hem de üç alt boyutta da anlamlı farklılığa neden olmadığı görülmüştür ($p > 0.05$).

Tablo 4. Öz yeterlilik ile sınıf düzeyi değişkeninin karşılaştırılması

Boyutlar	Sınıf	N	$\bar{X}$	SS	F	p	Bonferonni
Başlama	¹ 9. sınıf	70	30,84	6,87	2,253	,082	-
	² 10. sınıf	38	31,44	7,50			
	³ 11. sınıf	129	30,86	7,56			

	⁴ 12. sınıf	173	32,79	6,94			
	¹ 9. sınıf	70	16,07	4,48			
	² 10. sınıf	38	16,65	4,86			
Yılmama	³ 11. sınıf	129	17,30	4,11	5,879	,001*	4>1
	⁴ 12. sınıf	173	18,39	4,04			
	¹ 9. sınıf	70	9,74	2,61			
Sürdürme	² 10. sınıf	38	9,55	2,85	2,115	,098	-
Çabası-	³ 11. sınıf	129	9,89	2,50			
Israr	⁴ 12. sınıf	173	10,39	2,41			
	¹ 9. sınıf	70	56,65	10,71			
Öz	² 10. sınıf	38	57,65	13,04	4,088	,007*	4>1
yeterlilik	³ 11. sınıf	129	58,06	12,22			
	⁴ 12. sınıf	173	61,58	11,50			

p<0,05*

Tablo 4'te lise öğrencilerinin öz yeterlilik test sonuçlarının sınıf düzeylerine göre değişiklik gösterip göstermemesi durumuna göre yapılan one-way ANOVA ve Bonferonni sonuçlarında yılmama boyutunda ve ölçek toplam puanında istatistiksel yönden anlamlı farklılık olduğu görülmektedir (p<0.05). Farkı ortaya çıkarmak için yapılan Bonferonni analizinde 12. sınıfların yılmama puanlarının 9. sınıf öğrencilerine göre belirgin şekilde arttığı, ölçek toplam puanında ise 12. sınıfların öz yeterlilikleri 9. sınıf öğrencilerine göre belirgin şekilde arttığı ortaya çıkmıştır.

Tablo 5. Öz yeterlilik ile lise türünün karşılaştırılması

Boyutlar	Lise Türü	N	$\bar{X}$	SS	F	p	Bonferonni
	¹ Fen	81	31,67	6,60			
	² Anadolu	16	31,90	6,99			
Başlama	6				,062	,980	-
	³ İmam Hatip	93	31,55	8,06			
	⁴ Meslek	70	31,58	7,38			
	¹ Fen	81	17,82	4,03			
	² Anadolu	16	17,77	4,51			
Yılmama	6				2,443	,064	-
	³ İmam Hatip	93	17,64	3,88			
	⁴ Meslek	70	16,24	4,46			
	¹ Fen	81	10,02	2,27			
	² Anadolu	16	10,37	2,50			
Sürdürme	6				2,881	,036*	2>4
Çabası-	³ İmam Hatip	93	10,02	2,37			
Israr	⁴ Meslek	70	9,32	2,93			
	¹ Fen	81	59,53	11,33			
	² Anadolu	16	60,06	11,92			
Öz	6				,998	,394	-
yeterlilik	³ İmam Hatip	93	59,22	12,32			
	⁴ Meslek	70	57,15	11,84			

p<0,05*

Tablo 5'te lise öğrencilerinin öz yeterlilik test sonuçlarının lise türü değişkenine göre değişiklik gösterip göstermemesi durumuna göre yapılan one-way ANOVA ve Bonferonni sonuçlarında sadece sürdürme çabası-ısrar boyutunda istatistiksel yönden anlamlı farklılık olduğu görülmektedir (p<0.05).

Farkı ortaya çıkarmak için yapılan Bonferonni analizinde Anadolu liselerinde öğrenim gören lise öğrencilerinin sürdürme çabası-ısrar puanlarının meslek lisesi öğrencilerine göre belirgin şekilde arttığı ortaya çıkmıştır.

Tablo 6. Öz yeterlilik ile spor yapma değişkeninin karşılaştırılması.

Boyutlar	Spor Yapma	N	$\bar{X}$	SS	t	p
Başlama	Evet	188	32,27	7,49	1,401	,162
	Hayır	222	31,27	6,96		
Yılmama	Evet	188	17,84	4,72	1,476	,141
	Hayır	222	17,20	3,89		
Sürdürme Çabası-İsrar	Evet	188	10,25	2,84	1,455	,147
	Hayır	222	9,87	2,22		
Öz yeterlilik	Evet	188	60,36	12,77	1,689	,092
	Hayır	222	58,35	11,02		

$p < 0,05^*$

Tablo 7’de lise öğrencilerin öz yeterlilik test sonuç ortalamalarının spor yapma durumuna göre değişkenlik gösterip göstermediğine yönelik yapılan Independent Samples T Testi sonuçlarında spor yapan ve yapmayan katılımcılar arasında hem ölçek toplam puanında hem de üç alt boyutta da anlamlı farklılığa neden olmadığı görülmüştür ($p > 0.05$).

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin öz yeterlilik düzeylerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma bulgularında lise öğrencilerin öz yeterlilik düzeyleri ile cinsiyet arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür. Literatür incelendiğinde araştırmamızla paralel sonuçlara ulaşılmıştır (Karahasanoğlu, 2024; Toktaş vd., 2022; Gülaştı vd., 2022; Eroğlu vd., 2017; Güldü, 2015). Çalışma bulgularımızdan farklı olarak Türkekul ve Sarıkabak, (2019) Beden eğitimi okuyan öğrencilerle yaptığı çalışmada kadın öğrencilerin akademik öz yeterlilik düzeylerinin erkek öğrencilerden yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Literatürde benzer sonuçlara ulaşılmıştır (Pekdemir, 2015). Farklılığın sebepleri arasında örneklem grubu farklılıkları, kadınların erkeklere göre daha düzenli ve disiplinli olabilmeleri, farklılık çıkan gruplarda kadın öğrencilerin yaş gruplarının daha büyük olabilmesi gibi faktörler oluşurabilmektedir.

Lise öğrencilerinin öz yeterlilik düzeylerinin sınıf düzeylerine göre farklılık gösterip göstermediğini incelendiğinde yılmama boyutunda ve ölçek toplam puanında istatistiksel yönden anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Farkı ortaya çıkarmak için yapılan analizde 12. sınıfların yılmama puanlarının 9. sınıf öğrencilerine göre belirgin şekilde arttığı, ölçek toplam puanında ise 12. sınıfların öz yeterlilikleri 9. sınıf öğrencilerine göre belirgin şekilde arttığı ortaya çıkmıştır. Çalışmamızla paralel olarak Alemdağ vd., (2014) araştırma bulgularında sınıf seviyesi yükseldikçe akademik öz yeterliliğin arttığı sonucuna ulaşmıştır. Bu durum öğrencilerin yaşları arttıkça hayat tecrübesi edinmeleri ve okula uyum sağlamaları gibi sebeplerden kaynaklanabilmektedir. Literatürde benzer sonuçlara ulaşılmıştır (Durdukoca, 2010; Oğuz, 2012). Çalışma bulgularımızdan farklı olarak öz yeterlilik ile sınıf düzeyi arasında anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılan çalışmalara da ulaşılmıştır (Eroğlu vd., 2017; Biricik, 2015). Farklılığın sebepleri arasında örneklem grubu farklılığı olabilmektedir.

Lise öğrencilerinin öz yeterlilik düzeylerinin lise türü değişkenine göre değişiklik gösterip

göstermemesi durumuna göre yapılan analiz sonuçlarında sadece sürdürme çabası-ısrar boyutunda istatistiksel yönden anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Farkı ortaya çıkarmak için yapılan analizde Anadolu liselerinde öğrenim gören lise öğrencilerinin sürdürme çabası-ısrar puanlarının meslek lisesi öğrencilerine daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Çalışma bulgularımızla paralel olarak Sezer vd., (2006) araştırma bulgularında lise türü ile öz yeterlilik arasında anlamlı farklılık olduğu, sınavla öğrenci alan liselerde öğrenim gören öğrencilerin öz yeterlilik düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Gömleksiz ve Kılınç (2014) araştırma bulgularında ise Fen lisesi öğrencilerinin yeterlilik düzeylerinin Anadolu lisesi ve öğretmen lisesi öğrencilerinden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışma bulgularımızdan farklı olarak Yenice ve Özden'in (2013) öğretmen adaylarının üzerinde yapmış oldukları çalışmada mezun olunan ortaöğretim türünün öz yeterlik inancı üzerinde anlamlı bir değişiklik göstermediğini aktarmışlardır.

Lise öğrencilerin öz yeterlilik düzeyleri ile spor yapma durumları arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür. Literatür incelendiğinde çalışmamızla paralel olarak Abdulrahman'ın (2018) yapmış olduğu çalışmada ise öz yeterliliğin spor yapma ya da yapmamama durumu ile değişiklik göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum öğrencilerin lise türü değişse de benzer durumlarda benzer öz yeterliliğe sahip olmaları, araştırmanın yapıldığı örneklem grubunda benzer özelliklere sahip öğrenciler oluşturması gibi sebeplerle açıklanabilir. Çalışma bulgularımızdan farklı olarak Eyüboğlu (2012) spor yapan ve spor yapmayan öğrenciler üzerine yaptıkları çalışmalarında spor yapmanın öz yeterliliği arttırdığını bildirmişlerdir. Benzer şekilde Öztürk vd. (2005) öz yeterlilik üzerine yaptıkları çalışmalarında spor yapmanın öz yeterliliği arttırdığını belirtmişlerdir. Farklılığın sebepleri arasında örneklem grubunun farklılıklarından kaynaklandığı, çalışmanın yapıldığı yer, içinde bulunulan sosyo-demografik özellikler olabilmektedir.

Öneriler

- Araştırma farklı bölgeler eklenerek karşılaştırmalar yapılabilir.
- Öz yeterlilik ve ilişkili farklı faktörler arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalar yapılabilir.
- Farklı eğitim kademeleri karşılaştırılabilir.
- Öğrencilerin öz yeterlilik düzeylerini artırıcı etkinlikler yapılabilir.

Kaynakça

- Abdulrahman Saeed T. (2018). Irak'ta eğitim gören 10-12 yaş grubu spor yapan ve yapmayan öğrencilerin fiziksel uygunluk ve özgüven durumları. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van, Yüksek Lisans Tezi.
- Alemdağ, C., Öncü, E., ve Yılmaz, A. K. (2014). Beden Eğitimi Öğretmeni Adaylarının Akademik Motivasyon ve Akademik ÖzYeterlilikleri. Spor Bilimleri Dergisi, 25(1), 23-35.
- Bandura, A. (1987). Pensamiento y acción: fundamentos sociales. Martínez Roca.
- Bandura, A. (1997). Self-efficacy: The exercise of control. Macmillan.
- Biricik, Y. (2015). Beden Eğitimi Ve Spor Bölümlerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Akademik Öz Yeterliliklerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Canpolat, A. M., ve Çetinkalp, Z. K. (2011). İlköğretim II. Kademe Öğrenci-Sporcuların Başarı Algısı ve Öz Yeterlilik Düzeyleri Arasındaki İlişki. Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi, 13(1), 14-19.
- Eyüboğlu, E. (2012). Spor yapan ve yapmayan 12-14 yaş arası ergenlerin öz yeterlilik düzeylerinin

- karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Fırat Durdukoca Ş. (2010). Sınıf öğretmeni adaylarının akademik özyeterlik algılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi*, 10(1), 69-77.
- Gömleksiz, M., & Kılınç, H. (2014). Lise 12. sınıf öğrencilerinin İngilizce öz yeterlik inançlarına ilişkin görüşleri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(2), 43-60.
- Gülaştı, C., Yurdadön, E., & Dinç, A. (2022). Amatör Sporcuların Bilgi Okur Yazarlığı Seviyeleri ile Mutluluk Düzeylerinin İncelenmesi. *Social Sciences Studies Journal (SSSJJournal)*, 8(99), 2131-2136.
- Güldü, S. (2015). Liselerde okuyan öğrencilerin görüşleri doğrultusunda okul metforlarının akademik öz yeterlik ve lise yaşam kalitesi arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Zirve Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Hamilton, K., Warner, L. M., & Schwarzer, R. (2017). The role of self-efficacy and friend support on adolescent vigorous physical activity. *Health Education & Behavior*, 44(1), 175-181.
- Heper, E., Koca, C., Ertan, H., Kale, M., Terek, S., Karabudak, E., & Ertan, H. (2012). Spor Bilimleri ile İlgili Kavramlar ve Sporun Tarihsel Gelişimi. H. Ertan (Ed.), *Spor Bilimlerine Giriş* (1. Baskı, ss. 11-12). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Hwang, M. H., Choi, H. C., Lee, A., Culver, J. D., & Hutchison, B. (2016). The relationship between self-efficacy and academic achievement: A 5-year panel analysis. *The Asia-Pacific Education Researcher*, 25, 89-98.
- Jang, S. J. (2017). Control of diseases, insects, and weeds and growth promotion of crops by useful plant extracts (Ph. D. dissertation). South Korea: Sunchon National University, 205.
- Karahasanoğlu, A. (2024). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin öz yeterlilikleri ile duygusal zeka düzeyleri arasındaki ilişkide stresle başa çıkma düzeylerinin rolü. Yüksek Lisans Tezi, Bayburt Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Bartın.
- Oğuz A. (2012). Academic self-efficacy beliefs of prospective primary school teachers. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 2(2), 15-28.
- Öztürk, F., Efe, M., Koparan, Ş. (2005). Yaz spor çalışmalarının 14-16 yaş grubu bireylerin sosyal yetkinlik beklentisi ve atılganlık durumlarına etkisi. X. Ulusal Spor Hekimliği Kongresi, İzmir.
- Pekdemir, Ü. (2015). Dokuzuncu ve Onuncu Sınıf Öğrencilerinin Matematik Başarıları İle Matematik Kaygıları, Benlik Saygıları, Akademik Öz Yeterlik İnançları ve Otomatik Düşünceleri Arasındaki İlişkiler. Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Sezer, F., İşgör, İ. Y., Özpolat, A. R., & Sezer, M. (2010). Lise öğrencilerinin öz yeterlilik düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (13), 129-137.
- Tan, S. Y., & Chou, C. C. (2018). Supervision effects on self-efficacy, competency, and job involvement of school counsellors. *Journal of Psychologists and Counsellors in Schools*, 28(1), 18-32.
- Toktaş, S., Çiftçi, F., & Demir, A. (2022). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin öz yeterlikleri ve stresle başa çıkma davranışlarının incelenmesi. *Journal of ROL Sport Sciences*, 3(1), 115-125.
- Türkecul, k. (2019). Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının duygusal zeka düzeyleri ve akademik öz yeterlikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Türkecul, K., & Sarıkabak, M. (2019). Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının duygusal zeka

- düzeyleri ve akademik öz yeterlikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi, 5(1), 52-69.
- Üredi, I., & Üredi, L. (2006). Sınıf öğretmeni adaylarının cinsiyetlerine, bulundukları sınıflara ve başarı düzeylerine göre fen öğretimine ilişkin öz-yeterlik inançlarının karşılaştırılması. Yeditepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1(2), 1-8.
- Wolf, B. M., Herrmann, M., & Brandstätter, V. (2018). Self-efficacy vs. action orientation: comparing and contrasting two determinants of goal setting and goal striving. Journal of Research in Personality, 73, 35-45.
- Yenice, N. , Saracaloğlu, A. S. & Özden, B. (2013). Fen Bilgisi, Sosyal Bilgiler ve Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmen Özyeterlik Algıları İle Akademik Kontrol Odağı Arasındaki İlişki. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 34 (34) , 227-250.